

Šefčovič: Z kozmického programu máme veľký ošoh už dnes

Radovan Krčmárik, Pravda 30.8.2018

Vesmírny program Európskej únie má široké možnosti využitia. Prečo je dôležité, aby sa v ňom pokračovalo, a akú úlohu v tom môže zohrať Slovensko, vysvetlil pre Pravdu podpredseda Európskej komisie Maroš Šefčovič, ktorý je zodpovedný za Energetickú úniu. Do jeho kompetencií spadá i európska vesmírna politika.

Prečo EÚ potrebuje vlastný vesmírny program? Nestačilo by spolupracovať s USA alebo s Ruskom a využívať ich programy?

Naopak, ide o jednu z oblastí, kde potrebujeme to, čo zvyknem nazývať strategická autonómnosť. Inými slovami, nezávislosť od konkurencie, pretože vesmírne technológie, služby či dáta majú strategický význam z ekonomického aj politického hľadiska. Náš kozmický priemysel zamestnávajúci vyše 230-tisíc ľudí je existenčne prepojený s čoraz väčším počtom sektorov a prispieva k ich modernizácii. Celkovo sa takto generuje desať percent európskeho HDP. Z politického hľadiska je to oblasť bezpečnosti a obrany, kde je takisto namieste usilovať sa o globálne líderstvo.

Európska komisia navrhuje, aby v najbližšom rozpočtovom období išlo na vesmírny program EÚ až 16 miliárd eur. Prečo je to pre úniu taká priorita? Bežný človek by si možno povedal, že by sa tie peniaze dali využiť na dôležitejšie veci.

Tieto investície už teraz prinášajú špičkové výsledky, ktoré by žiadna krajina únie - a skutočne nejde o frázu nedosiahla sama. Napríklad toto leto sme videli tragické požiare v Grécku, a presne v takých situáciách je nenahraditeľný náš program pozorovania Zeme Copernicus. Poskytuje totiž vysokokvalitné mapy a údaje, vďaka ktorým vieme lepšie zareagovať na prírodné katastrofy a zachrániť životy. Copernicus pomáhal aj pri vlnajšej tropickej búrke Harvey v americkom Texase. Vodiči zasa uvítajú, že od apríla musia byť všetky nové autá v únii vybavené núdzovým systémom eCall, ktorý vďaka nášmu navigačnému systému Galileo dokáže informovať záchranné zložky o presnej polohe vozidla. Čiže prepojenie s každodenným životom je enormné.

Európska komisárka Elžbieta Bieňkowska uviedla, že Európa sa stala skutočnou vesmírnou veľmocou. Naozaj je schopná konkurovať štátom ako USA, Rusko či Čína?

Bezpochyby, ale treba mať na pamäti, že konkurencia nespí. Náš kozmický priemysel dnes generuje pridanú hodnotu v objeme nad 50 miliárd eur, Európa vyrába tretinu všetkých satelitov na svete a systém Galileo poskytuje najpresnejšie informácie o polohe a čase. Aj preto ma teší, že koncom júla sme úspešne vyslali na obežnú dráhu Zeme ďalšie štyri satelity

tohto navigačného systému. Úplná zostava s celkovo 30 satelitmi má byť dokončená v roku 2020, keď by sme vďaka Galileu mali dosiahnuť rekordnú, 20-centimetrovú presnosť geografickej lokalizácie. To sú prevratné posuny. A to nielen pre súčasnú leteckú a železničnú dopravu alebo pre smartfóny, ale aj pre nové trendy ako internet vecí či prepojené a autonómne vozidlá.

Spomenuli ste, že až desať percent HDP v EÚ vytvárajú služby, ktoré súvisia s vesmírnym programom. Vedeli by ste priblížiť, o čo presne ide?

V mnohých sektoroch sú to vyslovene spojené nádoby. Napríklad v bankovníctve ide o presnejšiu časovú pečiatku na finančných transakciách. V energetike zasa o lepšie časové zladenie inteligentných sietí. V boji s klimatickými zmenami potrebujeme čo najpresnejšie monitorovanie emisií skleníkových plynov. Už 350 letísk využíva európsky navigačný systém EGNOS, vďaka čomu môžu lietadlá bezpečne pristávať aj v zlých poveternostných podmienkach a za tmy. Ten istý systém pomáha šetriť prostriedky v poľnohospodárstve, pretože poskytuje údaje napríklad pre určenie optimálnej hustoty sejby či hnojiva. A stále spomínam len zlomok z toho, kde profitujeme z vesmírnych programov.

Ako by sa mal ďalej rozvíjať vesmírny program EÚ? Aké sú v tejto oblasti ďalšie plány?

Všetky systémy si, pochopiteľne, vyžadujú údržbu a takisto modernizáciu, pretože technologický vývoj napreduje míľovými krokmi. Napríklad životnosť družíc sa odhaduje na dvanásť rokov a čoskoro bude teda namieste zamyslieť sa nad prípadným projektom Galileo 2.0, čiže jeho druhou generáciou. Okrem toho je tu priestor na využitie vesmírnych programov v rámci bezpečnosti a obrany vrátane monitorovania hraníc, nelegálnych pohybov či zbrojenia. No a v neposlednom rade potrebujeme takpovediac špičkovú infraštruktúru tu, na Zemi, aby sme vedeli využívať potenciál vesmírnych služieb a dát. Mám na mysli superpočítač na ich spracovanie, čím opäť podčiarkujem strategickú autonómnosť, aby sme svoje dáta mali vo svojich rukách.

Ako sa na vesmírnom programe podieľa Slovensko? Spolupracujú na ňom naši vedci alebo firmy? Ako naň prispievame finančne?

Pre Slovensko by bolo dobré stať sa členom Európskej vesmírnej agentúry (ESA). Ako komisára koordinujúceho vesmírnu politiku EÚ by ma potešilo, keby na európskych nosných raketách Ariane bola aj slovenská vlajka - akýsi symbol členstva. Dnes spolupracujeme v rámci programu PECS, ktorý slúži na prípravu na plné členstvo v ESA, a konkrétne sa podieľame na 16 kontraktoch za vyše dva milióny eur - napríklad v oblasti pozorovania Zeme, vesmírnych technológií alebo vzdelávania. Pravidlo teda je, že prostriedky investované do členstva sa spravidla vracajú vo forme zákaziek pre vesmírne projekty. Osobne nepochybujem, že máme kvalitných vedcov v rámci SAV, v radoch startupistov a takisto univerzity, pre ktoré je to tiež ďalší impulz. Dôkazom sú napríklad výborní vedci z koronálnej stanice a oddelenia kozmickej fyziky na Lomnickom štíte, ktorých som navštívil, alebo nanosatelit skCUBE z dielne Slovenskej organizácie pre vesmírne aktivity. Členstvo v ESA nepochybne otvorí dvere do tej najvyššej ligy.